

Η ΝΔ ανέκοψε την σύγκλιση με την Ευρώπη

Νίκος Χριστοδουλάκης

Η σύγκλιση της Ελλάδας προς τις οικονομικές και κοινωνικές επιδόσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί το κεντρικό πεδίο αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας κάθε κυβέρνησης. Τα τελευταία στοιχεία που δημοσίευσε η Κομισιόν επιτρέπουν να γίνει μία ευθεία σύγκριση ανάμεσα στην προσπάθεια σύγκλισης που έκανε η τελευταία κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ με τα αποτελέσματα που πέτυχε μέχρι σήμερα η ΝΔ. Για να είναι η σύγκριση επίκαιρη και ισότιμη, υπολογίζονται οι μέσες επιδόσεις που σημειώθηκαν κατά την τελευταία τριετία της κυβέρνησης Σημίτη 2001-2003 και οι αντίστοιχες κατά την τρέχουσα τριετία Καραμανλή 2004-2006. Όλα τα μεγέθη υπολογίζονται με βάση πίνακες της Eurostat και τις Εκθέσεις Προϋπολογισμού της ΝΔ, για να μην αναζητήσει κανείς άλλοθι στο παραμύθι της δήθεν «απογραφής». Η σύγκριση σε όλα τα μεγέθη δείχνει ότι η δυναμική της σύγκλισης ανακόπηκε και υποχώρησε επί ΝΔ. Συγκεκριμένα:

1. Ανάπτυξη: Στο πεδίο της ανάπτυξης οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ έδωσαν και κέρδισαν μία μάχη την δεκαετία 1994-2003 και εκεί στηρίχθηκε ο βασικός μηχανισμός της πραγματικής σύγκλισης. Σε σύγκριση με τους αντίστοιχους ρυθμούς ανάπτυξης που πέτυχαν τα κράτη της Ευρωζώνης, την τελευταία τριετία ΠΑΣΟΚ η ανάπτυξη υπερείχε κατά μέσο όρο 3,1% ετησίως, ενώ η υπεροχή αυτή μειώθηκε αισθητά την τριετία της ΝΔ. Εάν υποθέσουμε ότι το προβάδισμα που είχε κατακτήσει η χώρα μας επί ΠΑΣΟΚ απέναντι στην ευρωζώνη συνεχιζόταν και τα επόμενα χρόνια, τότε θα χρειαζότανε 9 έτη για να πλησιάσουμε το 90% του εισοδήματος της ευρωζώνης και πρακτικά να έχουμε πετύχει τη σύγκλιση. Εάν όμως το προβάδισμα πέσει στο 2,1% που είχε σημειώσει επί ΝΔ, ακόμα και αν κάνουμε την τολμηρή υπόθεση ότι θα

παραμείνει εκεί και δεν θα μειωθεί περαιτέρω, τότε χρειάζεται σχεδόν ο διπλάσιος χρόνος.

2. Ανεργία: Την τριετία 2001-2003 είδαμε την ελληνική ανεργία να προσεγγίζει με ένα συστηματικό τρόπο το χαμηλότερο επίπεδο ανεργίας της ευρωζώνης. Από σχεδόν τρεις μονάδες παραπάνω που ήταν η ανεργία στη χώρα μας το 2001, μειώθηκε στη μία μόλις μονάδα το 2003 με έντονα πτωτική τάση. Αντίθετα, αυτό το οποίο βλέπει κανείς την τριετία της ΝΔ είναι ότι ξαναρχίζει η ελληνική ανεργία να υπερβαίνει περισσότερο την ευρωζώνη και η διαφορά πλησιάζει ξανά το 2%. Επειδή εξασθένησε το ισχυρό προβάδισμα ανάπτυξης που είχε η Ελλάδα, η σύγκλιση θα αγκομαχά και στο κοινωνικό μέτωπο της ανεργίας, όπως επίσης και σε μία σειρά από άλλα ζητήματα, όπως θα δούμε στη συνέχεια. Το ίδιο βλέπουμε και στην περιφερειακή διασπορά της ανεργίας. Ενώ τη τριετία ΠΑΣΟΚ η περιφερειακή ανισότητα απασχόλησης μειώθηκε αισθητά και από 4,3% έπεσε στο 3,2%, με την πρώτη χρονιά διακυβέρνησης της ΝΔ ξανασκαρφάλωσε πάνω από το 4% και κατά πάσα πιθανότητα φαίνεται ότι θα εξακολουθήσει να έχει ανοδικές τάσεις όλη την τρέχουσα τριετία.

3. Πληθωρισμός: Στο μέτωπο του πληθωρισμού βλέπουμε ότι και εκεί η δυναμική της σύγκλισης άρχισε να αντιστρέφεται. Ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ στην Ελλάδα ήταν και παραμένει ψηλότερος από τον αντίστοιχο της ευρωζώνης με μία όμως σημαντική διαφορά: Την τελευταία τριετία ΠΑΣΟΚ η απόκλιση αυτή δεν ξεπέρασε ποτέ την 1,5 μονάδα, ενώ την τριετία της ΝΔ μπορεί να πλησιάσει περίπου το 2%. Έτσι λόγω της αδυναμίας της ΝΔ να ελέγξει την ακρίβεια, η ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται από το παράδοξο δίδυμο να έχουμε και εξασθένηση στο προβάδισμα ανάπτυξης, αλλά και άνοιγμα της ψαλίδας στον πληθωρισμό.

4. Επενδύσεις: Ας δούμε τώρα που οφείλεται η εξασθένηση στο προβάδισμα ανάπτυξης. Ο πιο καθοριστικός ρόλος είναι η κατανάλωση και οι επενδύσεις. Η κατανάλωση δεν αυξάνεται πλέον με τους ίδιους ρυθμούς,

λόγω των περιορισμένων μισθολογικών αυξήσεων αλλά και της διεύρυνσης των στεγαστικών δανείων που προκάλεσε η κυβέρνηση με τις προαναγγελίες ΦΠΑ και νέων αντικειμενικών αξιών στα ακίνητα. Στις επενδύσεις η Ελλάδα είχε βρεθεί σε εντυπωσιακή πρωτοπορία σε σύγκριση με την ευρωζώνη κατά την τελευταία τριετία του ΠΑΣΟΚ. Οι ρυθμοί επενδύσεων από χρόνο σε χρόνο ξεπερνούσαν τις 6, τις 7 και 12 μονάδες τους αντίστοιχους ρυθμούς αύξησης των επενδύσεων στην ευρωζώνη, ενώ αντίθετα, την τριετία της ΝΔ η υπεροχή αυτή εξαφανίστηκε. Εδώ βέβαια, ο πειρασμός είναι να αποδώσει κανείς αυτήν την ξαφνική μεταστροφή του επενδυτικού κλίματος στους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Πρόσφατα κυκλοφόρησε όμως μελέτη από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο η οποία με συγκεκριμένα στοιχεία αποδεικνύει ότι την περίοδο 2000-2005 οι Ολυμπιακοί Αγώνες στη χώρα μας συμπεριλαμβανόμενων και των επενδύσεων και της κατανάλωσης που προκάλεσαν, δεν συνεισέφεραν περισσότερο από ένα δέκατο της εκατοστιαίας μονάδας στον ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης κατά μέσο όρο. Κατά συνέπεια, είναι φανερό ότι η πτώση του ρυθμού ανάπτυξης την τριετία της ΝΔ δεν σχετίζεται παρά μόνο σε ελάχιστο βαθμό με την περάτωση των Ολυμπιακών Αγώνων, αλλά έχει βαθύτερα χαρακτηριστικά στην ασκούμενη οικονομική πολιτική.

Ας δούμε για παράδειγμα τις ιδιωτικές επενδύσεις. Την τελευταία τριετία ΠΑΣΟΚ, οι ιδιωτικές επενδύσεις αν τις μετρήσουμε σαν μερίδιο στο εθνικό εισόδημα βλέπουμε ότι αυξάνονται κάθε χρόνο. Και πάλι αυτό το φαινόμενο αντιστρέφεται και μετά το 2004 αρχίζει να μειώνεται το μερίδιο των ιδιωτικών επενδύσεων. Οι δημόσιες επενδύσεις είχαν μία **μικρή** αύξηση την περίοδο 2001-2003 η οποία φυσικά ενίσχυσε το αναπτυξιακό προβάδισμα της χώρας σε καμία περίπτωση όμως δεν το εξηγούν από μόνες τους. Αντίθετα, την τριετία της ΝΔ οι δημόσιες επενδύσεις γνωρίζουν μία σημαντική μείωση το 2005 ως μερίδιο του εθνικού εισοδήματος, πράγμα το οποίο οφείλεται κυρίως στην αδυναμία χρηματοδότησης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, λόγω της κατάρρευσης των εσόδων.

5. Παραγωγικότητα: Συγκρίνοντας την Ελλάδα με τον δείκτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 25 παρατηρούμε επί τριετίας ΝΔ και σε αυτή την περίπτωση μία μεταστροφή της δυναμικής που υπήρχε επί ΠΑΣΟΚ. Κατά την τριετία 2001-03 υπήρξε μία έντονη προσέγγιση της παραγωγικότητας εργασίας στην χώρα μας με την ευρωπαϊκή. Αυτό είχε σαν συνέπεια την τελευταία τριετία ΠΑΣΟΚ να καλύψουμε 11 μονάδες απόκλισης από τον ευρωπαϊκό δείκτη και από το 89% το 2000, να φθάσουμε στο 100% το 2003. Αντίθετα, την τριετία της ΝΔ ο δείκτης γνωρίζει κάμψη και βελτιώνεται ελάχιστα, μόλις 2 μονάδες. Οι συνέπειες αυτής της στασιμότητας θα φανούν αργά ή γρήγορα με την βαθμιαία διάβρωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων, πράγμα που θα οδηγήσει σε περαιτέρω εξασθένηση του αναπτυξιακού προβαδίσματος.

6. Βιοτικό επίπεδο: Η ανακοπή της σύγκλισης έχει άμεσες συνέπειες στην ευημερία της χώρας μας. Την περίοδο 2001-03 το βιοτικό επίπεδο μετρούμενο ως κατά κεφαλή ΑΕΠ και αντιστοιχιζόμενο με τον δείκτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έκλεισε την ψαλίδα κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες, τη μεγαλύτερη ίσως βελτίωση την οποία παρουσίασε η Ελλάδα στα χρόνια της μεταπολίτευσης. Αντίθετα, την τριετία της ΝΔ η βελτίωση εξασθένησε πολύ, με αποτέλεσμα να μην μπορέσει να φθάσει πάνω από 3 μονάδες.

7. Δημόσιο Χρέος: Η ΝΔ προσπαθεί να αντιτάξει ότι οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ πραγματοποιούσαν τις επενδύσεις και τα κοινωνικά προγράμματα με υπερδανεισμό, πράγμα το οποίο μπορεί μεν να επιτάχυνε την οικονομική ανάπτυξη για μερικά χρόνια, αλλά θα δημιουργούσε πολύ σημαντικές επιβαρύνσεις στο μέλλον. Η ερμηνεία αυτή όμως έρχεται σε ρήξη με την πραγματικότητα.

Υπάρχει εντυπωσιακή διαφορά στην αποκλιμάκωση του δημόσιου χρέους που συνέβαινε επί κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ και επί ΝΔ. Την τριετία 2001-03 το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκε κατά 5,4 μονάδες του εθνικού εισοδήματος, ενώ αντίθετα το 2004-06 η αποκλιμάκωση του δημόσιου χρέους ήταν μόλις 2 μονάδες, δηλαδή τρεις φορές λιγότερη από αυτή που είχε

πετύχει το ΠΑΣΟΚ. Με άλλα λόγια φύγαμε από μία θετική δυναμική ενίσχυσης της ανάπτυξης και αποκλιμάκωσης του δημόσιου χρέους και έχουμε μπει σε μία άλλη αρνητική πορεία εξασθένησης της ανάπτυξης και αδυναμίας έντονης μείωσης του δημόσιου χρέους.

8. Έσοδα: Οι λόγοι που οδήγησαν σε αυτά τα αποτελέσματα είναι πολλοί. Πιστεύω όμως ότι ο πιο σημαντικός είναι οι μεγάλες απώλειες δημοσίων εσόδων που σημειώθηκαν μόλις ανέλαβε η ΝΔ. Την τριετία 2004-06 παρατηρείται μία θεαματική πτώση των εισπράξεων των έμμεσων φόρων, που οφείλεται αποκλειστικά στην αυξημένη φοροδιαφυγή, παρά το γεγονός ότι την περίοδο αυτή όχι μόνο δεν μειώθηκε κανείς συντελεστής έμμεσων φόρων, αλλά αντίθετα είδαμε τον ΦΠΑ να αυξάνεται τον Απρίλιο του 2005, να διευρύνεται ο ειδικός φόρος καυσίμων και ταυτόχρονα η αυξημένη τιμή του πετρελαίου να δημιουργεί μία μεγαλύτερη βάση έμμεσης φορολόγησής του. Παρά τα τρία αυτά αυξητικά χαρακτηριστικά των έμμεσων φόρων, τους είδαμε να καταρρακώνονται στο απίστευτα χαμηλό επίπεδο κοντά στο 13% ως ποσοστό του ΑΕΠ. Αυτό το άλμα φοροδιαφυγής στέρησε τη χώρα από σημαντικά έσοδα και οδήγησε στους περιορισμούς της κοινωνικής πολιτικής, την περικοπή των επενδύσεων και την αδυναμία ουσιαστικής αποκλιμάκωσης του δημόσιου χρέους. Το εκκρεμές της σύγκλισης έχασε την δυναμική του και οδεύει γρήγορα στην φάση της απόκλισης.